

VETRUŠKE BEOGRADA

Vetruška (*Falco tinnunculus*) je pravi predstavnik reda sokolova. Ime je dobila po savršenom letu i lakoći korišćenja vazdušnih struja. Predstavlja vrhunskog predatora koji ima značajnu ulogu u prirodnoj selekciji svog plena.

Zašiljena krila na krajevima i dug rep oivičen crnom prugom, omogućavaju nam da je razlikujemo od drugih ptica grabljivica. (Mužjak je jasnijih boja, sa sivoplavom kapicom i repom, dok je ženka sa leđne strane cigla boje sa mrkim peckama. Mladunci su prve jeseni slični ženkama. Oглаšava se prodornim kliktanjem karakterističnim za sve sokolove).

Staništa: Naseljava oblasti Evrope, Azije i Afrike i vrlo je prilagodljiva različitim tipovima staništa. Vetruška je soko otvorenih staništa pašnjaka i livada prošaranih šumarcima, ali je možemo sresti svuda od morskih obala do kanjona i planinskih vrhova preko 2 500 metara. Jedna je od retkih grabljivica koja je uspela da se potpuno prilagodi i naseli u urbanim sredinama i zato je najčešća vrsta grabljivice u Srbiji i čitavom zapadnom Palearktiku.

Gnežđenje: Gnezdi se na soliterima, crkvama, dalekovodima i uz najprometnije saobraćajnice i autoputeve. Kao pravi soko, ne pravi gnezdo već naseljava prirodne zaklone, rupe i duplje ili preotima gnezda vrana, svraka ili drugih ptica. Sezona gnežđenja je od polovine aprila do avgusta. Ženka snese 5-6 braonkastih jaja koja inkubira 28 do 32 dana.

Ishrana: Vetruška se uglavnom hrani sitnim sisarima, naročito mišolikim glodarima. Mužjak lovi plen, ali samo ženka zna da otkine odgovarajuću veličinu zalogaja da nahrani mladunce.

Trend:

U okviru projekta "Ptice Beograda" realizuje se program popisa i markiranja vetruški, koji je, pored monitoringa supova, jedan od vremenski najdužih programa **Fonda za zaštitu ptica grabljivica**.

Praćenje vetruški u Beogradu počinje 1986. godine u organizaciji Instituta za biološka istraživanja. Višagodišnje prikupljanje podataka omogućilo nam je dobro poznavanje navika ove vrste, mesta lova i okupljanja. Posmatranja su usmerena na delove Beograda koje posebno gusto naseljava ova vrsta sokolića, kao što su Vidikovac i Novi Beograd. Volonteri **Fonda** i studenti biologije popisuju parove vetruški i vrše markiranje mladunaca kolor prstenovima, pri čemu svaki deo grada ima svoju boju prstena.

Brojnost aktivnih parova varira do godine do godine. Procenjena brojnost vetruški u užem delu Beogradu kreće se od 90 do 160 parova (površina). Ova populacija godišnje pojede skoro dvadeset tona mišolikih glodara, sprečavajući njihovo prenamnoženje i širenje zaraznih bolesti čiji su oni prenosoci. Prema našim istraživanjima kapacitet urbane sredine u Beogradu nije popunjeno ali je izražen nedostatak mesta za gnežđenje u pojedinim delovima grada. Postavljanjem veštačkih gnezda (kućica) na mestima gde nema povoljnih uslova za gnežđenje, populacija bi se mogla udvostručiti. Volonteri **Fonda** postavljaju kućice koje su pokazale dobre rezultate.

Ovaj program je prihvaćen od volontera posmatrača ptica iz Beograda i omogućava im da budu aktivni u radu **Fonda**, a ujedno je vrsi obuka za praćenje ptica grabljivica i rad

na njihovom popisu i monitoringu. Kod građana koji su uključeni u program stvara se svest o potrebi da se lično uključe u zaštitu ove ptice. Građani posmatrajući vetrušku u njenom prirodnom ambijentu, uče o značaju ptica grabljivica u gradskim sredinama. Oni koji podržavaju naš program čuvaju gnezda i mladunce i javljuju nam ako ispadne neko pile pre vremena, pazeći ih kao svoje ljubimce.

Beograđani u slučaju da nađete ispalog mladunca

